

Artskyddsutredning

Henriksdalsbacken, Nacka kommun

2024

Beställning: Nacka kommun
Framställt av: Väg & Miljö AB
Slutversion: 2024-04-25
Internt projektnummer: 961
Kontaktperson: Daniel Tooke
Medverkande: Erik Berg (utredning, rapport, GIS)
Kvalitetsansvarig: Mattis Arveström
Fotografier: Erik Berg
Illustrationer och kartor: Väg & Miljö AB
Framsida: Svartvit flugsnappare, Ficedula hypoleuca, Erik Berg

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 0 av 22

1 INNEHÅLL

Sammanfattning.....	2
1 Bakgrund.....	3
2 Planområdet och planförslaget.....	5
3 Bedömda arter - Förekomst och påverkan	6
4 Lagrum och artskydd.....	18
4.1 Artskyddsförordningen och skyddet av fåglar.....	18
4.2 Aktuellt lagrum.....	18
4.3 Punkt 2, 4§ i Artskyddsförordningen	18
4.4 Punkt 4, 4§ i Artskyddsförordningen	19
5 bedömning och rekommendationer i korthet	23
8 Referenser	24

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 1 av 22

SAMMANFATTNING

På uppdrag av Nacka kommun genomförde Väg & Miljö AB en artskyddsutredning med avseende på fåglar. Utredningen avser eventuell påverkan på fåglar till följd av kommunens detaljplanearbete vid Henrikdalsbacken. Området fågelfauna har tidigare inventerats av Calluna. Väg & Miljö AB bedömde att 17 arter knutna till områdets ingående livsmiljöer kan anses prioriterade i artskyddsarbetet till följd av nationell rödlistning, minskande populationer, prioritering enligt skogsvårdslagen eller att de är upptagna i Fågeldirektivets bilaga 1. Syftet har varit bedöma huruvida detaljplanen kan anses förenlig med artskyddsreglerna för fåglar.

Detaljplanens påverkan på de prioriterade arterna bedömdes på artnivå utifrån förbuden i 4 § artskyddsförordningen, med fokus på punkt 2 och punkt 4. Respektive arts biologi och habitatkrav har vägts mot den förändring som planförslaget medför, och utifrån detta har påverkan på områdets kontinuerliga ekologiska funktion (KEF) och arternas bevarandestatus bedömts.

Väg & Miljö gör bedömningen att planen kan anses förenlig med artskyddsförordningens § 4 eftersom bevarandestatusen hos de prioriterade arter inte påverkas till följd av planen. För att undvika konflikt med artskyddsförordningen måste arbete som innebär en direkt störning genom ianspråktagande av livsmiljöer, eller arbete som riskerar skada bon, ägg eller ungar, eller bons funktion skadas förläggas till perioden augusti-mars.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 2 av 22

1 BAKGRUND

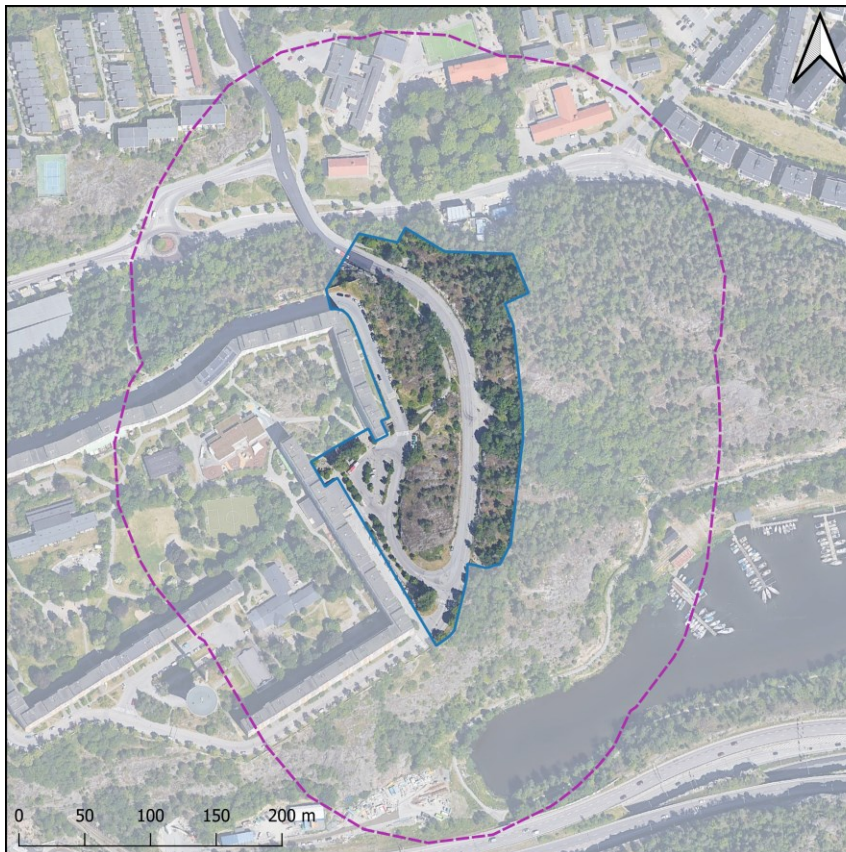
Nacka kommun avser detaljplanera delar av Henriksdalsbacken i Nacka för uppbyggnad av bostadsområde, verksamheter och förskola. Med anledning av detta genomförde Calluna AB under våren och sommaren 2020 en riktad artinventering efter fåglar inom och kring de delar av Henriksdalsbacken som kommunen avser detaljplanera. Totalt påträffades 31 arter under inventeringen. Calluna lyfter i inventeringsrapporten fram att de påträffat sex rödlistade. I tabell 3.1 i deras rapport framgår dock fynd av ytterligare rödlistade arter eller arter upptagna i fågeldirektivets bilaga 1, bland annat sävsparv, fiskmås och fisktärna. Väg & Miljö kommer fram till att åtta (5 NT, 1 VU, 2 EN) av de påträffade arterna är upptagna i Rödlistade arter i Sverige 2020, Artdatabanken 2020. Därtill är fisktärna (*Sterna hirundo*) upptagen i bilaga 1 till fågeldirektivet. Två av de noterade arterna, skogsduva (*Columba oenas*) och tornseglare (*Apus apus*), är prioriterade arter enligt skogsvårdslagens bilaga 4. Därtill uppvisar flera av de påträffade arterna en negativ populationstrend. Med bakgrund till detta begärde Länsstyrelsen i Stockholms län att planförslagets påverkan på prioriterade arter ska bedömas.

Inom ramarna för denna artskyddsutredning gjordes ytterligare eftersökning av arter som påträffats inom och i nära anslutning till detaljplaneområdet och som kan anses prioriterade i artskyddsarbetet. Eftersom fågelinventeringen i skrivande stund är åldrad och delvis anses ofullständigt med avseende på områdets fågelfauna gjordes eftersökningar i följande källor:

- Artportalen.se; Fåglar, period: 2010–2022 inom detaljplaneområdet + 150 m.

Totalt påträffades 18 arter som anses vara aktuella för bedömning i denna artskyddsutredning. 13 av arterna (9 NT, 2 VU, 2 EN) är upptagna i Rödlistade arter i Sverige 2020, Artdatabanken 2020. Fem av arterna är prioriterade enligt skogsvårdslagen. 16 av arterna uppvisar en kort- eller långsiktig populationsminskning enligt bedömning från Svensk fågeltaxering vid Lunds universitet och/eller SLU Artdatabanken.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 3 av 22

**Artskyddsutredning
Henriksdalsbacken,
Nacka 2022**
Teckenförklaring

- Detaljplaneområde
- Detaljplaneområdet + 150m

Figur 1. Det aktuella området som ska detaljplaneras är Henriksdalsbacken och angränsande naturområden i Nacka kommun, Stockholms län. Detaljplaneområdet gränsar i väster till det befintliga bostadsområdet Henriksdalringen och i öster till skogsområdet Trolldalen.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 4 av 22

2 PLANOMRÅDET OCH PLANFÖRSLAGET

Området som avses detaljplaneras är cirka 3,2 hektar stort och beläget direkt öster om det befintliga bostadsområdet Henriksdalringen i Nacka kommun. Området utgörs i huvudsak av en asfalterad allmän väg, Henriksdalsbacken, som omges av obebyggd naturmark. Befintlig naturmark utgör cirka 2 hektar av detaljplaneområdet. En naturvärdesinventering utförd av Pro Natura under 2020 avgränsade fem naturvärdesobjekt som berörs av detaljplaneområdet. Dessa utgörs av naturvärdesklass 2 och naturvärdesklass 3 och är av naturtypen skog och träd. Naturmarkerna utgörs av mager mark med ytnära berg, där trädskiktet domineras av äldre tall och ek samt enstaka triviallövarter som björk, asp och sälg. Trädskiktet är på de flesta håll gles och lågväxt, fläckvis förekommer mer högväxta lövträd. Ett antal naturvärdesträd av i huvudsak tall och ek återfinns inom detaljplaneområdet och utgör sannolikt viktiga element för områdets fågelfauna.

Artskyddsutredning
Henriksdalsbacken,
Nacka 2024

© Lantmäteriet

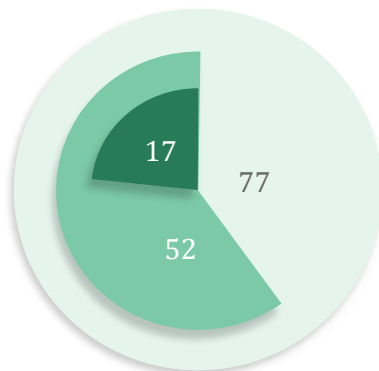
SWEREF99 TM

Figur 2. Planerad bebyggelse och ianspråktagande av befintlig naturmark.

Detaljplanen avser att inom detaljplaneområdet upprätta bebyggelse i form av cirka 350-400 lägenheter, verksamheter och en förskola med fyra till sex avdelningar. Byggnaderna föreslås få två till åtta våningar. Över lag eftersträvas att detaljplaneområdet ska få en karaktär av stadsgata med bebyggelse på bägge sidor av befintlig väg samt och tydliga kopplingar till bevarad naturmark öster om detaljplanområdet.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 5 av 22

3 BEDÖMDA ARTER - FÖREKOMST OCH PÅVERKAN

Arter rapporterade i anslutning till området: **77**

Arter knutna till områdets biotop för häckning och/eller födosök: **52**

Bedömda arter. Prioriterade genom rödlistning, fågeldirektivets bilaga 1, skogsvårdslagens bilaga 4 eller en negativ populationsutveckling: **17**

Prioriterade arter som påträffats i området men som inte bedömts till följd av den svaga kopplingen till områdets biotop eller naturtyp:

Buskskvätta (*Saxicola rubetra*), fiskgjuse (*Pandion haliaetus*), fiskmå (Larus canus), fisktärna (*Sterna hirundo*), gråtrut (*Larus argentatus*), havsörn (*Haliaeetus albicilla*), kungsfiskare (*Alcedo atthis*), silltrut (*Larus fuscus*), stenskvätta (*Oenanthe oenanthe*), skrattmå (Chroicocephalus ridibundus), strandkata (*Haematopus ostralegus*), sångsvan (*Cygnus cygnus*) och trana (*Grus grus*).

Nedan följer artspecifik information om förekomst samt kortfattade bedömningar av påverkan på relevanta prioriterade till följd av detaljplanen. Mer djupgående förklaringar och analyser av arternas inbördes påverkan presenteras i kapitel 4, *Lagrum och artskydd*.

Bergfink (Fringilla montifringilla)

Status: Arten bedöms som livskraftig (LC) enligt 2020 års rödlista men har uppvisat en långsiktig minskning i södra delarna av utbredningsområdet. I norr har arten de senaste 10 åren ökat.

Förekomst i detaljplaneområdet

Bergfink har vid ett tillfälle, i september 2014, rapporterats från området. Angiven noggrannhet för fyndet är 871 meter vilket även innefattar delar utanför detaljplaneområdet. Det går därför inte med säkerhet att säga att observationen ägde rum i närheten av detaljplaneområdet. Arten bedöms inte häcka inom detaljplaneområdet.

Förekomst i det omgivande landskapet

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 6 av 22

Arten har en nordlig utbredning och förekommer under häckningsperioden i Norrland, västra Dalarna och norra Värmland och sparsamt till sällsynt i mellersta Värmland, norra Västmanland och södra Gästrikland. Bergfink ses årligen i Nacka kommun, dock enbart utanför den ordinarie häckningsperioden.

Påverkan av detaljplanen

Utifrån den mycket svaga kopplingen till detaljplaneområdet bedöms arten inte påverkas av de planerade åtgärderna.

Björktrast (Turdus pilaris)

Status: Arten bedöms som Nära hotad (NT) enligt 2020 års rödlista. Minskningstakten för björktrast har uppgått till 17,5 (10–25) % under de senaste 15 åren. Vad som föranleder och bidrar till minskningen hos björktrast är i dagsläget okänt. Därför kan man inte utesluta att exploatering av häckningsområden kan vara en bidragande orsak till minskningen.

Förekomst i detaljplaneområdet

Björktrast har rapporterats i närheten av detaljplaneområdet vid 27 tillfällen. Angiven noggrannhet för fynden varierar från 54 till 871 meter. Flera av fynden rör dock specifikt Henriksdalsbacken och observationer av beteenden som indikerar eller säkerställer att arten häckat på platsen. Björktrast är en opportunist avseende valet av boplats och kan häcka i en rad olika miljöer, inte sällan i närheten till människor. Arten bedöms kunna häcka i samtliga trädbevuxna delar av detaljplaneområdet. Områdets öppna ytor och gräsmarker utgör också lämpliga födosökshabitat. Vid flera tillfällen har också stora antal (50–100) björktrastar rapporterats rasta på Henriksdalsberget.

Förekomst i det omgivande landskapet

Björktrast är en vanlig häckfågel i hela Sverige i produktionsskog, jordbrukslandskap, stadsmiljö och i bostadsområden. Arten förekommer spridd över hela Nacka kommun. Samtliga trädbevuxna grönområden utgör lämpligt habitat för arten. Gräsytor och andra öppna marker är viktiga födosöks- och rastplatser.

Påverkan av detaljplanen

Björktrast bedöms kunna påverkas av detaljplanens åtgärder genom en reducering av mängden tillgänglig naturlig häckbiotop. Arten är dock tämligen oskygg, inte särskilt känslig för störning och häckar ofta i närhet till människan. Vidare är arten och andelen lämplig häckbiotop mycket vanligt i det omgivande landskapet. Bedömningen är att planåtgärderna har en viss negativ påverkan på arten inom detaljplaneområdet. Utifrån artens anpassningsförmåga, i kombination med bevarandet trädbevuxna naturmarker i och i anslutning till planområdet, samt anläggande av buskar och träd i nya bostadsområdet, görs bedömningen bevarandestatusen hos den lokala populationen inte påverkas. Hänsyn ska dock tas till artens häckningsperiod.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 7 av 22

Duvhök (*Accipiter gentilis*)

Status: Arten bedöms som nära hotad (NT) enligt 2020 års rödlista. Minskningstakten har uppgått till 22 (0–48) % under de senaste 18 åren. Minskningen avser kvaliteten på artens habitat och antalet reproduktiva individer.

Förekomst i detaljplaneområdet

Duvhök har rapporterats i närheten av detaljplaneområdet vid sex tillfällen under perioden 2010–2022. Angiven noggrannhet för två av fynden är 25 respektive 50 m. Dessa fynd gjordes i naturområdet direkt ost eller sydost om detaljplaneområdet i juni och oktober 2022. Noggrannhet för resterande fyra fynden är 871 meter vilket även innefattar delar utanför detaljplaneområde. Det går därför inte med säkerhet att säga att dessa observationer ägde rum i närheten av detaljplaneområdet.

Förekomst i det omgivande landskapet

Duvhök är en tämligen vanlig rovfågelart i Nacka kommun och Stockholms län. Arten är knuten till skogspartier av äldre barr- eller lövträd för sin häckning. I stadsmiljöer kan den också nyttja parkmiljöer. Arten födosöker ofta i stadsmiljöer där förekomsten av exempelvis kajor, måsar och stadsduvor är hög.

Påverkan av detaljplanen

Detaljplaneområdet utgör i sig ingen lämplig häckbiotop för arten. Däremot bedöms naturområdet direkt öster om detaljplaneområdet utgöra lämplig häck- och födosöksbiotop. Ett av de tidigare fynd som är gjorda här rör just en födosökande individ som fångat en ekorre. Utdrag av sekretessbelagda uppgifter i samband med den tidigare fågelinventeringen visade inga fynd av häckande duvhök i närområdet. Eftersom de tidigare fynden i huvudsak rör naturområdet som bevaras utanför detaljplaneområdet så bedöms arten inte påverkas av detaljplanen. Arten bedöms fortsatt i viss omfattning kunna använda detaljplaneområdet för födosök. Bevarandestatusen hos den lokala populationen bedöms inte påverkas negativt av planerna.

Grönfink (*Chloris chloris*)

Status: Arten bedöms som starkt hotad (EN) enligt 2020 års rödlista. Minskningstakten har uppgått till 61 (53–62) % under de senaste 10 åren. Den huvudsakliga anledningen till artens nedgång är spridning av flagellatparasiten *Trichomonas gallinae* som orsakar problem med fågelns svalg, varvid fågel får svårigheter att förse sig med föda och vätska. I dagligt tal kallas åkomman gulknopp.

Förekomst i detaljplaneområdet

Grönfink har vid 14 tillfällen rapporterats från området. Angiven noggrannhet varierar från 54 till 871 meter vilket även innefattar delar utanför detaljplaneområdet. Flertalet av rapporterna

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 8 av 22

rör dock specifikt Henriksdalsbacken eller Kvarnholmsvägen, strax norr om detaljplaneområdet. Arten bedöms kunna häcka i detaljplaneområdets trädbevuxna delar.

Förekomst i det omgivande landskapet

Arten är tämligen allmän och förekommer spridd i Nacka kommun samt i direkt angränsning öster om detaljplaneområdet. Arten uppträder ofta i närhet till människan, exempelvis i parker och trädgårdar.

Påverkan av detaljplanen

Grönfink är en tämligen allmän art som i huvudsak bedöms vara knuten till skogsområdet direkt öster om detaljplaneområdet där livsmiljöerna bevaras. Den huvudsakligen minskningen av populationen orsakas dessutom av sjukdom. Det finns inga indikationer på att bristen på lämpliga livsmiljöer utgör ett hot mot arten. Utifrån detta bedöms de planerade åtgärderna utgöra en mycket ringa, eller obetydlig påverkan på arten. Även vid ett genomförande av planen bedöms arten kunna häcka inom eller i nära anslutning till detaljplaneområdet. Hänsyn bör tas till artens häckningsperiod.

Gröngöling (*Picus viridis*)

Status: Arten bedöms som livskraftig (LC) enligt 2020 års rödlista men har tidigare varit listad under kategorin nära hotad (NT) 2015. Arten prioriterad art enligt skogsvårdslagens bilaga 4.

Förekomst i detaljplaneområdet

Gröngöling har vid tre tillfällen rapporterats från området. Angiven noggrannhet för ett av fynden är 10 m. Detta fynd gjordes i naturområdet direkt öster om detaljplaneområdet i januari 2022. Noggrannhet för resterande två fynden är 871 meter vilket även innefattar delar utanför detaljplaneområdet, det går därför inte med säkerhet att säga att dessa observationer ägde rum i närheten av detaljplaneområdet. Ett av fynden anges dock ha avsett en ungfågel som setts på innergården till Henriksdalsringen, direkt väster om detaljplaneområdet, i augusti 2022 vilken indikerar att arten häckat i närheten. Gröngöling bedöms kunna nyttja detaljplaneområdets östra del i anslutning till bevarad naturmark för födosök. Detaljplaneområdet innefattar dock inga för gröngöling typiska boträd och arten bedöms inte häcka inom detaljplaneområdet.

Förekomst i det omgivande landskapet

Gröngölingen är tämligen allmän och förekommer spridd i Nacka kommun, dock huvudsakligen knutet till öppna områden med förekomst av äldre lövträd. Arten har också påträffats i direkt angränsning väster och öster om detaljplaneområdet. Ett antal naturvärdesträd av asp finns i skogsområdet nordväst om detaljplaneområdet vilka möjligen kan utgöra lämpliga boträd. Naturområdet direkt öster om detaljplaneområdet är lämpligt som födosöksplats.

Påverkan av detaljplanen

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 9 av 22

Detaljplaneområdet bedöms inte hysa något särskilt lämpligt habitat för gröngölingens och KEF med avseende på artens födosök- eller häckmöjligheterna bedöms därför inte försämrats. Äldre lövträd, s.k. naturvårdsträd i detaljplaneområdet bör ändå bevaras för att gynna arten. Dessa förekommer främst intill den planerade parkmiljö som föreslås i detaljplaneområdets östra del.

Gråkråka (Corvus cornix)

Status: Arten bedöms som nära hotad (NT) enligt 2020 års rödlista. Minskningstakten har uppgått till 24 (18–27) % under de senaste 18 åren. Orsaken till nedgången bedöms delvis vara att ökad predation från korp, som ökat under samma period, men också ändrad sophantering och fortsatt jakt.

Förekomst i detaljplaneområdet

Gråkråka har vid tio tillfällen rapporterats från området. Angiven noggrannhet för fynden sträcker sig från 25 till 871 meter. Det går därför inte med säkerhet att säga att samtliga dessa observationer ägde rum i närheten av detaljplaneområdet. Flera fynd är dock gjorda i Henriksdalsbacken. Med tanke på artens allmänna förekomst i stadsmiljöer får man anta att arten nyttjar detaljplaneområdet regelbundet. Detaljplaneområdet är lämpligt för gråkråka som födosökshabitat. Möjligen kan också enstaka par häcka i detaljplaneområdets trädbevuxna delar.

Förekomst i det omgivande landskapet

Gråkråkan är allmän i hela landskapet och i Nacka kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet.

Planens inverkan på arten

Arten är opportunistisk med stor anpassningsförmåga till ett liv i stadsmiljöer och häckar ofta i närhet till människan. Detaljplaneområdet medför endast en liten inverkan på de för kråka lämpliga habitaten. Planerade åtgärder bedöms inte medföra att KEF med avseende på gråkråkans livsmiljö påverkas. Äldre träd, s.k. naturvårdsträd bör sparas, och träd med stora risbon i detaljplaneområdet ska bevaras för att arten ska kunna häcka i. Hänsyn ska även tas till artens häckningsperiod.

Mindre hackspett (Dryobates minor)

Status: Arten bedöms som nära hotad (NT) enligt 2020 års rödlista. Minskningstakten har uppgått till 25 (10–40) % under de senaste 15 åren. Orsakerna beror till stor del på minskad areal lämplig habitat. Bland annat genom förlust av äldre lövträd samt röjningsåtgärder som reducerar mängden stående död lövved.

Förekomst i detaljplaneområdet

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 10 av 22

Mindre hackspett har vid två tillfällen, i september 2021 och januari 2022, rapporterats från området strax öster om detaljplanområdet. Ingen observation tyder dock på att ytorna inom detaljplaneområdet nyttjas av arten. Arten bedöms inte häcka inom detaljplaneområdet.

Förekomst i det omgivande landskapet

Arten förekommer spridd i Nacka kommun, dock huvudsakligen i skogsområden med döda eller äldre lövträd samt fuktigare lövträdsstråk. Arten har påträffats i naturområdet i direkt angränsning öster om detaljplaneområdet. Troligen utgör de lövträdbeklädda stränderna till Svindersviken, sydost och ost om detaljplaneområdet, ett sammanhängande band av lämpligt habitat.

Påverkan av detaljplanen

Detaljplaneområdet bedöms inte hysa något särskilt lämpligt habitat för mindre hackspett. De planerade åtgärderna medför inte heller att någon stor påverkan av närområdets ekologiska samband. Arten bedöms kunna nyttja området direkt öster om de centrala delarna av detaljplaneområdet som hyser vissa äldre lövträd för födosök. Detta område kommer enligt plankartan gränsa mot en parkmiljö. Äldre lövträd, s.k. naturvårdsträd samt stående död lövträdsved bör med fördel bevaras i denna del för att gynna arten. Bedömningen är dock att arten endast sporadiskt nyttjar angränsande områden och att möjligheter till födosök och häckning i omgivningen inte kommer påverkas negativt av att detaljplanen realiserar.

Rödvingetrast (*Turdus iliacus*)

Status: Arten bedöms som nära hotad (NT) enligt 2020 års rödlista. Minskningstakten har uppgått till 25 (20–30) % under de senaste 15 åren. Den största minskningen tycks ske i södra delarna av utbredningsområdet. Orsaken till minskningen är i dagsläget okänd.

Förekomst i detaljplaneområdet

Rödvingetrast har vid ett tillfälle, i januari 2013 rapporterats från området. Angiven noggrannhet för fyndet är 871 meter vilket även innefattar delar utanför detaljplaneområdet. Det går därför inte med säkerhet att säga att dessa observationer ägde rum i närheten av detaljplaneområdet. Området kan utgöra rastlokal för arten, men bedöms inte särskilt lämpligt för vare sig födosök eller häckning.

Förekomst i det omgivande landskapet

Rapporter om arten är spridda i detaljplaneområdets närhet och över hela Nacka kommun. Endast ett fåtal fynd är dock gjorda under perioden juni-augusti vilket indikerar artens sällsynthet som häckfågel i trakten. Huvuddelen av fynden gäller dessutom rastande eller sträckande individer.

Påverkan av detaljplanen

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 11 av 22

Detaljplaneområdet bedöms inte nyttjas för häckning av arten. Däremot kan området nyttjas av arten för rastning och födosök. Bevarandet trädbevuxna naturmarker i angränsning till detaljplaneområdet samt förekomst av lämpliga gräsytor i angränsande omgivning, bland annat innanför Henriksdalsringen, medför att KEF med avseende på rödvingetrastens rast- och födosökmöjligheter inte påverkas.

Skata (Pica pica)

Status: Arten bedöms som livskraftig (LC) enligt 2020 års rödlista. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske.

Förekomst i detaljplaneområdet

Skata har vid nio tillfällen rapporterats från området. Angiven noggrannhet för fynden varierar från 25 till 871 meter och innefattar även delar utanför detaljplaneområdet, det går därför inte med säkerhet att säga att dessa observationer ägde rum i närheten av detaljplaneområdet. Flera fynd är dock gjorda i Henriksdalsbacken med omnejd. Med tanke på artens allmänna förekomst i stadsmiljöer får man anta att arten nyttjar detaljplaneområdet regelbundet. Detaljplaneområdet är lämpligt för skata som födosökshabitat. De trädbevuxna delarna av detaljplaneområdet utgör också lämpligt häckbiotop.

Förekomst i det omgivande landskapet

Skatan är en allmän häckfågel i hela landskapet och i Nacka kommun samt i angränsning till detaljplaneområdet.

Planens inverkan på arten

Arten är en opportunist med stor anpassningsförmåga till ett liv i stadsmiljöer och häckar ofta i närhet till människan. Eventuella träd med befintliga risbon ska bevaras eftersom dessa återkommande kan användas av arten. Detaljplaneområdet medför endast en liten inverkan på de för skata lämpliga habitaten. Åtgärder medför inte att KEF med avseende på skatans födosök- och häckningsmöjligheter påverkas. Hänsyn ska dock tas till artens häckningsperiod.

Skogsduva (Columba oenas)

Status: Arten bedöms som livskraftig (LC) enligt 2020 års rödlista. Arten har tidigare varit rödlistad till följd av en negativ populationsutveckling under slutet av 1900-talet. De senaste decennierna har populationen ökat. Arten är prioriterad enligt skogsvårdslagens bilaga 4.

Förekomst i detaljplaneområdet

Skogsduva har vid två tillfällen rapporterats från området. Angiven noggrannhet för fynden är 64 meter. Arten är främst knuten till äldre lövträd med håligheter för sin häckning. En liten yta i detaljplanens östra del i anslutning till bevarad naturmark kan utgöra lämplig boplats. De begränsade antalet rapporter från detaljplaneområdets närområde tyder dock på att området endast används sporadiskt av arten.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 12 av 22

Förekomst i det omgivande landskapet

Arten är en tämligen allmän häckfågel utanför detaljområdet och i Nacka kommun, dock endast i områden med äldre lövträd, exempelvis parker och kyrkogårdar. De flesta fynden gjorda i andra miljöer rör förbiflygande individer.

Planens inverkan på arten

Detaljplaneområdets habitat bedöms inte utgöra någon särskilt lämplig biotop för arten. Eventuella äldre lövträd med håligheter, s.k. naturvårdsträd, bör med fördel bevaras i detaljplaneområdet för att på sikt gynna arten. Dessa förekommer främst intill den planerade parkmiljö som föreslås i detaljplaneområdets östra del. Detaljplanen medför dock inte att KEF med avseende på skogsduvans häckningsmöjligheter försämras eftersom arten idag inte nyttjar området för häckning.

Stare (Sturnus vulgaris)

Status: Arten bedöms som sårbar (VU) enligt 2020 års rödlista. Minskningstakten har uppgått till 48 (41–51) % under de senaste 15 åren. Minskningen beror till stor del av omläggning i jordbruket som medfört minskade arealer slätter- eller beteshävdade gräsmarker.

Förekomst i detaljplaneområdet

Stare har vid sju tillfällen rapporterats från området. Angiven noggrannhet för ett av fynden är 25 meter och avser en födosökande individ på naturmarken strax öster om bostadsområdet Henriksdalsringen. Övriga fynd är mindre specifika avseende noggrannhet, men flera anges utgöra födosökande individer omkring Henriksdalsringen. Arten är främst knuten till träd med håligheter och öppna gräsytor för sin häckning och födosök. Enstaka hålträd kan förekomma i detaljplaneområdet, med stor sannolikhet i områdets östra del som bevaras som parkmiljö. Området små gräsytor nyttjas troligtvis för födosök. De begränsade antalet rapporter från detaljplaneområdets närområde tyder dock på att området endast används sporadiskt av arten.

Förekomst i det omgivande landskapet

Stare är en tämligen allmän fågel i hela Nacka kommun. De flesta fynden gjorda i kommunen är dessutom gjorda under häckningstid, april-juni. Arten är knuten till hålträd, ofta asp, för häckning och öppna gräsytor eller ängs- och betesmarker för födosök. Arten häckar ofta i närhet till människan och nyttjar gärna holkar. Den huvudsakliga minskningen rör artens förekomst i jordbrukslandskapet.

Planens inverkan på arten

Detaljplaneområdet har känd förekomst av stare. Områdets gräsytor utgör lämplig födosöksbiotop för arten. Området innehåller sannolikt också träd som kan nyttjas som bon. Möjliga boplatser kan utgöras av skador på äldre lövträd, eller håligheter i asp och torrträd. Förlust av denna typ av träd samt en reducering av mängden öppna gräsytor medför en negativ påverkan på arten. Områden som kan hysa viktiga strukturer och boträd bevaras till stor del

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 13 av 22

enligt detaljplanen som parkmiljö. En realisering av planen bedöms inte medföra att KEF med avseende på artens livsmiljöer påverkas och inte heller bevarandestatusen för den lokala populationen av stare. Hänsyn ska dock tas till artens häckningsperiod.

Svartvit flugsnappare (Ficedula hypoleuca)

Status: Arten bedöms som nära hotad (NT) enligt 2020 års rödlista. Minskningstakten har uppgått till 19 (12–23) % under de senaste 10 åren. Orsaken till minskningen är inte fastställd. Det finns dock indikationer på att svartvit flugsnappare minskat i takt med att mesar som blåmes och talgoxe ökat i antal, vilka utgör konkurrenter avseende boplatser. Vidare finns indikationer på tidigarelagd kläcktid hos små fjärilslarver, som nu inte överlappar i samma omfattning med artens uppfödningstid.

Förekomst i detaljplaneområdet

Svartvit flugsnappare har vid sju tillfällen rapporterats från området. Angiven noggrannhet för fynden varierar mellan 25 och 871 meter. Flera av fynden rör specifikt Henriksdalsbacken och angränsande ytor. Observationerna innefattar sjungande individer samt adulta fåglar som matar ungar. Arten förekommer främst i löv och blandskog och är knuten till träd med lämpliga håligheter för sin häckning. Även fågelholkar accepteras. Skadade, döda, eller på annat sätt lämpliga träd och stubbar är viktiga för artens häckning i området.

Förekomst i det omgivande landskapet

Arten är en allmän fågel i hela Nacka kommun. Vanligast är den i skogar och trädbevuxna ytor med viss inblandning av lövträd. Arten häckar ofta i närhet till människan och nyttjar gärna holkar. Minskningen av arten avser hela utbredningsområdet.

Planens inverkan på arten

Detaljplaneområdet har känd förekomst av arten. Trädbevuxna ytor med förekomst av lämpliga boträd bedöms som viktiga för artens häckning i området. Förlust av skadade eller döda träd, i huvudsak i områden med lövträd medför en negativ påverkan på arten inom detaljplaneområdet. KEF bedöms dock inte påverkas eftersom huvuddelen av de i detaljplaneområdet lämplig häckbiotop för arten bevaras som parkmiljö. Närliggande stråk med lämpliga biotoper återfinns inom och omkring bostadsområdet Henriksdalsringen samt norr och sydost om detaljplaneområdet. Hänsyn ska dock tas till artens häckningsperiod.

Sädesärsla (Motacilla alba)

Status: Arten bedöms som livskraftig (LC) enligt 2020 års rödlista. Arten uppvisar en negativ populationstrend. Orsaken till att arten fortsätter att minska är i dagsläget okänd.

Förekomst i anslutning till planområdet

Sädesärsla har vid två tillfällen rapporterats från området. Angiven noggrannhet för fynden är 871 meter vilket även innefattar delar utanför detaljplaneområdet. En av observationerna anges

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 14 av 22

dock gälla Henrikdalsringens innergård. Arten påträffades inte i den fågelinventering som utförts i detaljplaneområdet. Sädesärlans allmänna förekomst i stadsmiljöer medför att man kan anta arten nyttjar detaljplaneområdet regelbundet. Detaljplaneområdet utgör dock inte särskilt lämplig häckbiotop för arten. Sädesärlan anlägger ofta sitt bo med skydd ovanifrån. Därför utgör konstruktioner som broar, balkonger, och andra små plattformar med överhängande tak ofta lämpliga boplatser. Möjligen kan genomförandet av detaljplanen skapa strukturer som kan nyttjas av sädesärla.

Förekomst i det omgivande landskapet

Arten är en allmän häckfågel i hela Nacka kommun, både i stadsmiljöer såväl som skogs- och jordbruksområden. Arten tycks uppvisa en viss preferens för stränder och vattendrag.

Planens inverkan på arten

Sädesärla har påträffats i detaljplaneområdet och bedöms nyttja detta regelbundet. Området utgör idag ingen särskilt lämplig häckbiotop. Artens anpassningsförmåga och nyttjande av mänskliga objekt för häckning medför att detaljplanens åtgärder kan resultera i ökade häckmöjligheter för arten. Detaljplanen bedöms inte påverka artens bevarandestatus negativt.

Sävspurv (Emberiza schoeniclus)

Status: Arten bedöms som nära hotad (NT) enligt 2020 års rödlista. Minskning har pågått sedan 1980-talet och minskningstakten har uppgått till 15 (10–20) % under de senaste 10 åren. Orsaken till minskningen är i dagsläget okänd. Arten har i norra Sverige börjat återhämta sig.

Förekomst i detaljplaneområdet

Sävspurv har vid ett tillfälle, i juni 2020, rapporterats från närområdet. Fyndet rör en ensam individ vid Danvikens begravningsplats, nordost om detaljplaneområdet. Detaljplaneområdet i sig hyser inga lämpliga häck- eller födosökshabitat för arten, som i södra och mellersta Sverige föredrar sumpiga buskmarker eller vassbestånd.

Förekomst i det omgivande landskapet

Sävspurv förekommer tämligen allmänt i Nacka kommun. Arten är dock i huvudsak knuten till vassbestånd eller sumpiga buskmarker. De till detaljplaneområdet närmast lämpliga häckområden förekommer troligen i stränder till Hammarbysjön och Sicklasjön.

Påverkan av detaljplanen

Utifrån den mycket svaga kopplingen till detaljplaneområdets habitat bedöms KEF för arten inte påverkas av de planerade åtgärderna.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henrikdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 15 av 22

Tallbit (Pinicola enucleator)

Status: Arten bedöms som sårbar (VU) enligt 2020 års rödlista. Arten bedöms ha minskat med 25–75 % de senaste 30 åren, en minskning som fortsatt under de senaste 10 åren. Minskningen beror till stor del förlusten av lämpliga livsmiljöer. Arten är prioriterad enligt skogsvårdslagens bilaga 4.

Förekomst i detaljplaneområdet

Tallbit har vid två tillfällen rapporterats från området. Fynden avser födosökande och lockande individer utanför ICA Nära Henriksdal. Sannolikt utgjorde områdets bärande träd, i huvudsak rönn och oxel en tillfällig födosöksplats.

Förekomst i det omgivande landskapet

Arten har en nordlig utbredning och förekommer under häckningsperioden ifrån norra Värmland och norra Dalarna. Vissa år uppstår stora inflöden av arten vintertid i södra och mellersta Sverige. Samtliga fynd i Nacka kommun är gjorda under perioden oktober-februari.

Påverkan av detaljplanen

Utifrån den mycket svaga kopplingen till detaljplaneområdet bedöms KEF inte påverkas av de planerade åtgärderna.

Tornseglare (Apus apus)

Status: Arten bedöms som starkt hotad (EN) enligt 2020 års rödlista. Arten bedöms ha minskat med 25 (20–35) % under en 20-årsperiod. Minskningen beror till stor del på förlusten av lämpliga boplatser till följd av modernare takkonstruktioner utan håligheter eller inflygningsmöjligheter. Arten är prioriterad enligt skogsvårdslagens bilaga 4.

Förekomst i detaljplaneområdet

Tornseglare har under de senaste åren rapporterats årligen från detaljplaneområdet. Arten häckar under hustaken i det befintliga bostadsområdet Henriksdalsringen och bedöms nyttja luftrummet över detaljplaneområdet samt naturområdet Trolldalen för födosök.

Förekomst i det omgivande landskapet

Arten förekommer spritt i Nacka kommun. Häckning är dock knuten till byggnader med lämpliga håligheter. Antalet rapporter från kommunen tycks uppvisa en negativ trend, vilken sannolikt är en del av det mönster som även kan skönjas på nationell nivå.

Påverkan av detaljplanen

Detaljplanen gränsar till Henriksdalsringen där det finns dokumenterat att tornseglare häckar i takkonstruktionen. Förlust av lämpliga boplatser tros utgöra ett av de största hoten mot arten.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 16 av 22

Kommunen har i den nuvarande detaljplanskissen undviktit att upplåta byggnader av lika eller högre höjd än närliggande befintliga bostadshus, detta för att inte försämra inflygningsmöjligheter till befintliga boplatser och möjligheten för tornseglare att häcka i området. KEF med avseende på artens häcknings- och födosöksplatser påverkas därför inte om planen realiserar och inte heller bevarandestatusen av den lokala populationen. Tornseglare kan ytterligare gynnas om de nya bostadshusen förses med takkonstruktioner eller holkar som kan utgöra fullgoda boplatser för tornseglare.

Ärtsångare (*Curruca curruca*)

Status: Arten bedöms som nära hotad (NT) enligt 2020 års rödlista. Minskningstakten har uppgått till 20 (0-40) % under de senaste 10 åren. Under en 30 års-period är dock populationen stabil.

Förekomst i detaljplaneområdet

Ärtsångare har vid tre tillfällen rapporterats från området. Angiven noggrannhet för fynden är 871 meter vilket även innefattar delar utanför detaljplaneområdet. Ett av fynden rör specifikt en observation innanför Henriksdalsringen, strax väster om detaljplaneområdet. Arten är tämligen allmän och bedöms kunna häcka i flera täta buskage inom detaljplaneområdet. Dessa, samt trädbevuxna ytor utgör därtill lämpliga födosöksmiljöer för arten.

Förekomst i det omgivande landskapet

Ärtsångare är tämligen allmän och förekommer över hela Sverige. Den är spridd i Södertälje och Nykvarn kommun och återfinns vid lämpliga biotoper, bland annat i öppna ytor väst och nordost detaljplaneområdet.

Påverkan av detaljplanen

Detaljplaneområdets talldominerade naturmarker utgör inte något särskilt lämpligt habitat för arten. Åtgärderna riskerar dock medföra att enstaka buskar och träd som kan nyttjas av arten försvinner. De bevarande parkmiljöerna, angränsande naturmarkerna samt anläggande eller bevarande av buskar och träd i bostadsområdet medför dock att KEF med avseende på artens häckning och födosöksmiljö inte påverkas. Hänsyn ska dock tas till artens häckningsperiod.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 17 av 22

4 LAGRUM OCH ARTSKYDD

4.1 Artskyddsförordningen och skyddet av fåglar

Alla vilda fågelarter i Sverige är fridlysta enligt 4§ Artskyddsförordningen (2022:928). 4§ Artskyddsförordningen lyder som följer:

4 § Det är förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om störningen saknar betydelse för att

- a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
- b) återupprätta populationen till den nivån.

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905). Förordning (2022:928).

Enligt praxis betyder begreppet "avsiktlig" i detta sammanhang att den som utför åtgärden förstår den förutsägbara konsekvensen av sitt handlande och ändå genomför den, det vill säga är medveten om att fåglar sannolikt dödas eller störs eller att deras bon eller ägg förstörs eller skadas. Detta gäller även om det inte var syftet med åtgärden.

4.2 Aktuellt lagrum

Utifrån områdets karaktär, de planerade åtgärderna och de bedömda arternas ekologi bedöms förbuden i punkt 2 och punkt 4 av 4§ Artskyddsförordningen vara relevanta i ärendet. Dessa punkter avser förbud mot att

2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om störningen saknar betydelse för att

- a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
- b) återupprätta populationen till den nivån.

4.3 Punkt 2, 4§ i Artskyddsförordningen

Punkt 2, 4§ i Artskyddsförordningen gäller förbud mot att med avsikt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon. Detta medför att åtgärder som leder till

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 18 av 22

att bo och/eller ägg skadas eller förstörs står i konflikt mot förordningen. Sådana åtgärder kan i den aktuella planen exempelvis handla om avverkning av befintlig skog för anläggning av tillfartsväg, tomter eller slåttermarker. Skyddet av fågelbon omfattar även boets funktion, vilket exempelvis kan medföra att träd runt själva boet kan behöva sparas om det krävs för att den aktuella fågelarten ska kunna fortsätta nyttja boet. Om boet är sådant att det återanvänds, exempelvis som hos kråkfåglar och rovfåglar, gäller förbudet kontinuerligt, det vill säga även utanför häckningstid och utan begränsning i tid.

Förbudet är aktuellt eftersom arterna **björktrast, grönfink, gråkråka, skata, stare, svartvit flugsnappare, tornseglare** och **ärtsångare**, liksom andra icke prioriterade arter bedöms kunna häcka inom detaljplaneområdet

Eftersom punkt 2 avser åtgärder som sker med avsikt kommer viss hänsyn behöva tas för att undvika konflikt med punkt 2. Skada på bo och/eller ägg bedöms endast kunna uppstå under häckningsperioden. Skada eller bortforsling av bon och ägg utanför den ordinarie häckningsperioden kan inte anses stå i konflikt med förordningen. I Naturvårdsverkets handbok för Artskyddsförordningen kan man läsa att "I fråga om handlingar som sker inom de areella näringarna bör av proportionalitetsskäl åtgärder vidtas för att säkerställa att ägg inte förstörs i en sådan omfattning att en arts bevarandestatus riskerar att försämrats. I övrigt gäller förbudet även enstaka ägg". För att undvika konflikt med punkt 2, 4§ i artskyddsförordningen ska därför arbete så som ianspråktagande av mark, avverkning av träd och buskar samt bortforsling av sådana undvikas under de ovan nämnda arternas häckningstid. Detta gäller alla platser inom planområdet och planområdets nära angränsning där fåglar kan tänkas häcka och där bon eller ägg riskeras att förstöras till följd av planarbetet. För att täcka in samtliga arter bör därför sådant arbete förläggas till perioden augusti-mars.

Gällande gråkråka och skata bedöms dock viss skada kunna uppstå även utanför den ordinarie häckningsperioden eftersom dessa bon ofta används under flera år. Träd med uppenbara stora risbon som kan nyttjas av gråkråka och skata ska därför bevaras även om arbetet utförs utanför häckningsperioden.

Genom att i arbetet ta hänsyn till de ovan nämnda arternas häckningsperioder samt bevarandet träd med stora risbon kan planen anses vara förenlig med punkt 2, 4§ i artskyddsförordningen.

4.4 Punkt 4, 4§ i Artskyddsförordningen

Punkt 4, 4§ i Artskyddsförordningen gäller förbud mot att med avsikt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid. Eftersom punkt 4 avser åtgärder som sker med avsikt så kommer viss hänsyn behöva tas för att undvika konflikt med förordningen.

Den fjärde punkten ska enligt förordningsmotivet tolkas i ljuset av att medlemsstaterna enligt artikel 4.4, andra meningen i fågeldirektivet även utanför sådana skyddsområden som utpekats enligt direktivet ska "sträva efter att undvika förorening och försämring av livsmiljöer". Som stöd för tolkning av punkt 4 används också EU-kommissionens vägledningsdokument om

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 19 av 22

artikel 6 habitatdirektivet. Där framgår att störning kan förekomma till exempel i form av ljud eller ljus, men den behöver inte fysiskt påverka arten direkt utan kan ge indirekta effekter.

I det aktuella fallet skulle alltså åtgärder för att realisera detaljplanen kunna innebära såväl en *direkt* störning av de relevanta arterna genom en försämring av levnadsmiljön, som en *indirekt* störning under arbetets gång.

Förbudet är aktuellt eftersom arterna **björktrast, grönfink, gråkråka, skata, stare, svartvit flugsnappare, tornseglare** och **ärtsångare** bedöms häcka inom eller i angränsning till detaljplaneområdet.

Enligt prejudicerande domar aktualiseras förbuden som avses i punkt 4, 4 § artskyddsförordningen, gällande störning av livsmiljö, om störningen medför att landskapets kontinuerliga ekologiska funktion (KEF) försämras till den grad att ingående fågelarters naturliga utbredningsområden inte upprätthålls, och att deras bevarandestatus på lång sikt försämras på lokal, regional eller biogeografisk nivå försämras. För samtliga dessa arter har bedömningen gjorts att de lokala populationerna inte kommer påverkas negativt till den grad att störningen medför att förbuden 4 § punkt 4 aktualiseras. De planerade åtgärderna riskerar dock ändå medföra en direkt störning av vissa av områdets fågelarter genom en försämring av levnadsmiljön, samt en indirekt störning under arbetets gång. Således sker en viss försämring av områdets kontinuerliga ekologiska funktion (KEF)

4.4.1 Indirekt störning

De berörda arterna bedöms i olika omfattning kunna påverkas av indirekt störning under arbetets gång. Kommunen avser att inom detaljplaneområdet avverka trädbevuxna ytor för att anlägga bland annat bostäder, parker och förskola. Dessa åtgärder riskerar att i varierande grad störa de aktuella arterna genom buller, trafik och ökad mänsklig aktivitet. Dock inte till den grad att de lokala populationerna påverkas negativt.

Eftersom de lokala populationerna inte bedöms påverkas negativt till den grad att bevarandestatusen riskeras föreligger inga tvingande skyddsåtgärder för att undvika konflikt med punkt 4, 4 § artskyddsförordningen. Störning mineras dock ändå till följd av att åtgärder som kan anses störande förläggas utanför de ovan nämnda arternas häckningsperioder till följd av att punkt 2, 4 § artskyddsförordningen aktualiseras.

4.4.2 Direkt störning, försämring av livsmiljö

De planerade åtgärderna riskerar medföra att prioriterade arters livsmiljö inom detaljplaneområdet påverkas negativt. Vilka åtgärder som medför en *försämring* av livsmiljön skiljer sig mellan arterna och till följd av deras olika ekologi. Nedan redovisas på vilket sätt de berörda arterna påverkas och om denna påverkan kan anses innebära en störning enligt punkt 4, 4 § i artskyddsförordningen.

Björktrast, grönfink och **ärtsångare** bedöms häcka inom detaljplaneområdet. Dessa arter är vanliga häckfåglar i det omgivande landskapet och bedöms inte knutna till särskilda strukturer

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 20 av 22

eller biotoper. Parkmiljöer samt buskage och grönytor inom och i angränsning till detaljplaneområdet kommer utgöra fullgoda livsmiljöer för arterna även om detaljplanen realiserar. Åtgärder enligt detaljplan bedöms därför inte påverka områdets kontinuerliga ekologiska funktion med avseende på arterna och inte heller innebära en försämring av livsmiljöer som kan utlösa förbuden i punkt 4, 4§ i artskyddsförordningen. Befintliga buskage och stråk med vegetation kan dock med fördel bevaras för att gynna dessa och flera andra arter inom detaljplaneområdet.

Stare och **svartvit flugsnappare** bedöms kunna häcka inom och i nära angränsning till detaljplaneområdet. Båda arterna är knutna till håligheter i träd eller holkar. Förekomsten av sådana lämpliga boplatser inom detaljplaneområdet är i dagsläget begränsad och detaljplanens åtgärder bedöms därför inte avsevärt försämra arternas livsmiljö eller påverka deras kontinuerliga ekologiska funktion. Åtgärderna bedöms inte utlösa förbuden i punkt 4, 4§ i artskyddsförordningen genom försämrade livsmiljöer. Hänsyn bör dock visas till eventuell förekomst av träd med håligheter eller skador som kan utgöra boplatser för fåglar, som då bevaras. Holkar avsedda för stare och svartvit flugsnappare kan också med fördel monteras inom detaljplaneområdets planerade bostadsområden och parker för att gynna arterna.

Gråkråka och **skata** häckar troligtvis inom eller i mycket nära angränsning till detaljplaneområdet. Båda arterna bygger risbon som i regel kan användas under flera år. Arterna är opportunister med stor anpassningsförmåga till ett liv i stadsmiljöer och häckar ofta i närhet till människan. Båda arterna är också vanliga i det omgivande landskapet. KEF bedöms därför inte påverkas av detaljplanen. Åtgärderna bedöms inte heller utlösa förbuden i punkt 4, 4§ i artskyddsförordningen då bevarandestatusen för populationerna anses opåverkade av planen. Hänsyn ska dock visas till eventuella träd med befintliga risbon som i möjligaste mån bevaras även utanför arternas häckningsperiod.

Tornseglare häckar i angränsning till detaljplaneområdet under taken av befintliga byggnader vid Henriksdalsringen. Kommunen har enligt planskissen undvikit att uppföra höga byggnader i närmast anslutning till befintliga boplatser. Detta medför att inflygningsmöjligheterna till befintliga boplatser inte påverkas. Livsmiljön i övrigt anses inte heller påverkas eftersom tornseglare endast nyttjar luftrummet ovanför detaljplaneområdet och andra områden. KEF med avseende på tornseglares livsmiljö och bevarandestatusen för arten bedöms inte påverkas. KEF kan potentiellt förbättras genom att de nya bostadshusen förses med takkonstruktioner eller holkar som kan utgöra fullgoda boplatser för tornseglare.

Gröngöling, **mindre hackspett** och **skogsduva** bedöms i närtid inte ha häckat inom detaljplaneområdet. Delar av det närliggande området hyser dock sannolikt strukturer som skulle kunna utgöra lämpliga bo- och/eller födosöksplatser för arterna. Detta gäller främst en variation av naturvårdsträd, ex skadade och håliga lövträd, björkhögstubbar och torrträd. Dessa bör i möjligaste mån bevaras för att inte försämra arternas livsmiljöer inom och i angränsning till detaljplaneområdet.

4.4.3 Undantag från förbuden i punkt 4, 4§ i Artskyddsförordningen

I punkt 4 finns utrymme för undantag från förbuden. I de fall störningen saknar betydelse för att

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 21 av 22

- a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
- b) återupprätta populationen till den nivån.

Samtliga i denna artskyddsutredning bedömda arter uppvisar en kort- eller långsiktig negativ populationstrend, är nationellt rödlistade eller är upptagna i fågeldirektivets bilaga 1. Enligt artskyddsförordningens förordningsmotiv talar de ovan nämnda omständigheterna för att nivån för arternas populationer inte kan anses vara tillfredsställande. Detta medför att undantagen från Punkt 4, 4§ i Artskyddsförordningen inte kan tillämpas.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 22 av 22

5 BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER I KORTHET

I sammanfattning görs följande bedömning:

- Bevarandestatusen hos de prioriterade arter som bedöms häcka, eller kunna häcka inom eller i direkt angränsning till detaljplaneområdet bedöms inte påverkas till följd av planen. Detta innebär att planen är förenlig med punkt 4, 4§ i artskyddsförordningen förutsatt att arbete som innebär en direkt störning genom ianspråktagande av livsmiljöer förläggs till perioden augusti-mars.
- Prioriterade arter som bedöms häcka, eller kunna häcka inom detaljplaneområdet måste visas hänsyn för att undvika att bon, ägg eller ungar, eller bons funktion skadas vilket i sig kan utlösa förbuden i punkt 2, 4§ i artskyddsförordningen. Detta görs enklast genom att förlägga arbete som innebär ianspråktagande av befintlig naturmark till perioden augusti-mars.
- Ytterligare hänsynsåtgärder för att främja relevanta arters ekologiska funktion inom och kring detaljområdet:
 - Bevara i möjligaste mån naturvårdsträd och strukturer som kan utgöra födosöks- och boplatser för fåglar. Exempelvis skadade och håliga barr- och lövträd, björkhögstubbar och torrträd av tallar.
 - Bevara i möjligaste mån träd med befintliga risbon som kan användas av skata och gråkråka, även om arbete utförs utanför arternas häckningsperiod.
 - Bevara eller skapa ytor med buskar eller mindre träd omkring de planerade bostadshusen. Dessa kan med fördel vara bärande för att gynna födosök av trastar och vissa sångare.
 - Holkar anpassade för stare och svartvit flugsnappare kan med fördel placeras på träd som bevaras i och omkring de planerade bostadshusen.
 - Nya bostadshusen kan förses med takkonstruktioner eller holkar som kan utgöra boplatser för tornseglare.

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 23 av 22

8 REFERENSER

- ArtDatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artfakta 2022, Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala.
- Artportalen, 2022. Sökning efter fåglar med polygon inom detaljplanområdet, förstudieområde, Nacka kommun och Stockholms län.
- Artskyddsförordningen, 2022:845.
- Calluna, 2020. Fågelinventering 2020, Henriksdalsberget, Nacka kommun.
- Green, M., Haas, F. & Lindström, Å. 2022. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2021. Rapport, Biologiska institutionen, Lunds universitet.
- Naturvårdsverket, 2009:2, Handbok för artskyddsförordningen del 1 - Fridlysning och dispenser.
- Naturvårdsverket, 2015. Vägledning om begreppet avsiktligt i 4 § artskyddsförordningen - tillämpning i exemplet vindkraft.
- Pro Natura, 2013. Naturvärdesträd på Henriksdalsberget, Nacka kommun
- Pro Natura, 2020. Naturvärdesinventering av Henriksdalsberget, Nacka kommun.
- Regeringskansliet, 2022. Förordningsmotiv (Fm 2022:5) om ändring i artskyddsförordningen (2007:845)

Dokumentnamn	Datum utförande/reviderat	Sidnr.
Artskyddsutredning Henriksdalsbacken Nacka 2022	2023-04-25	Sida 24 av 22